

Nr 118

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Garnisonen i Stockholm; given Stockholms slott den 22 mars 1968.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att en förvaltningsbyggnad skall uppföras i kvarteret Garnisonen i Stockholm för att tillgodose behovet av lokaler för den statliga förvaltningen. Byggnaden är projekterad som ett generellt kontorshus med lokaler för ca 2 800 anställda. Det är emellertid möjligt att genom endast vissa smärre ändringar och kompletteringar utforma byggnaden på sådant sätt att riksdagens behov av provisoriska lokaler från början av år 1971 kan tillgodoses inom denna. Omkring två femtedelar av byggnaden beräknas härvid behöva tas i anspråk för riksdagens räkning. Byggnadsarbetena måste igångsättas redan i början av budgetåret 1968/69 om lokalerna skall bli färdiga i tid.

Med hänsyn till lokalsituationen för den statliga förvaltningen i Stockholmsområdet förutsätts att byggnaden uppförs och arbetena därmed påbörjas under nästa budgetår, även om riksdagen skulle besluta om en annan förläggning av sina provisoriska lokaler.

Kostnaderna för uppförandet av byggnaden beräknas till 169 milj. kr., vartill kommer ca 2 milj. kr. för evakueringskostnader och 3 milj. kr. för att i förekommande fall anpassa byggnaden efter riksdagens behov. För nästa budgetår behövs 52 milj. kr. Detta belopp föreslås anvisat under ett särskilt investeringsanslag.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 22 mars 1968.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, KLING, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GUSTAFSSON, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Garnisonen i Stockholm* och anför.

Genom beslut den 5 mars 1965 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att projektera ny- och tillbyggnader för förvaltningsändamål inom kvarteret Garnisonen i Stockholm. Till grund för projekteringen skulle ligga ett förslag till byggnadsprogram, som upprättats av byggnadsstyrelsen. Byggnaderna avsågs utformade som en allmängiltig kontorsbebyggelse.

Under arbetet med projekteringen av bebyggelsen i kvarteret Garnisonen har frågan om provisoriska lokaler för riksdagen efter en författningsreform aktualiserats. Utrednings- och projekteringsarbetet har därför utvidgats till att omfatta även ett studium av möjligheterna att provisoriskt tillgodose riksdagens lokalbehov inom kvarteret.

Riksdagen har sedermera i skrivelse den 12 mars 1968 hemställt, att byggnadsstyrelsen får i uppdrag att projektera den planerade förvaltningsbyggnaden på sådant sätt att riksdagen och riksdagsbiblioteket kan få provisoriska lokaler där från 1971 års början (BaU 9, rskr 101).

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 29 januari 1968 lämnat en redovisning för ifrågavarande projekt efter i huvudsak avslutad detaljprogrammering men före bygghandlingsstadiet. Styrelsen har i samband därmed anhållit om uppdrag att uppföra en förvaltningsbyggnad inom en kostnadsram av 169 milj. kr. eller, om riksdagens provisoriska lokaler förläggs dit, 172 milj. kr.

Jag kommer i det följande att lämna en kortfattad redogörelse för byggnadsstyrelsens förslag. Därvid kommer jag även att beröra vissa andra frågor, som har samband med ifrågavarande projekt. I övrigt får jag hänvisa till handlingarna i ärendet.

Byggnadsstyrelsens förslag

Byggnadsstyrelsen har vid projekteringen av nybyggnaden inom kvarteret Garnisonen haft som mål bl. a. att få fram ett generellt kontorshus. Genom en sådan utformning av byggnaden vinner man att fastställandet av nyttjare av lokalerna kan ske på ett sent stadium av byggprocessen. Vidare undviks dyrbara ombyggnader vid omfördelningar och framtida omflyttningar.

Detaljprogrammeringsarbetet har utförts av en arbetsgrupp, i vilken ingått representanter för statskontoret och byggnadsstyrelsen samt konsulter. Statskontoret har företrätt de presumtiva nyttjarna av lokalerna.

Enligt det program, som ligger till grund för projekteringsuppdraget, avsågs ca 800 rum inom nybyggnaden bli upplåtna till statskontoret, centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden, statistiska centralbyråns dataskincentral och datacentralen vid försvarets forskningsanstalt. Lokalprogrammet för dessa nyttjare har i viss utsträckning bestämt byggnadens dimensionering och kvalitet. För olika nyttjare gemensamma funktioner och lokaltyper — post- och godshantering, förråd, arkiv, reproduktion, databehandling, sammanträdeslokaler, lektionssalar etc. — har centraliserats så långt det bedömts möjligt och lämpligt. En stor del av arbetet har också inriktats på att få fram dimensioneringsprinciper för gemensamma lokaler. Arbetet har haft karaktären av utvecklingsarbete.

De två f. d. kasernerna och försvarets forskningsanstalts nya byggnad inom kvarteret avses bibehållas. Den planerade förvaltningsbyggnaden kommer att bestå av kontorslängor av mittkorridortyp som läggs parallellt med Karlavägen. Dessa förbinds av vinkelrätt liggande serviceenheter, innehållande trapphus, hissar, toalettgrupper, försörjningsschakt etc. De vertikala kommunikationlederna är sammankopplade via en horisontell förbindelseled i planet ovanför markplanet. Denna förbindelseled nås direkt från entréhallen. Byggnadsstrukturens systematik kännetecknas av upprepning av enheter av varierande storlek såväl konstruktivt och försörjningstekniskt som lokalmässigt. Som helhet ger systemet en stor frihet att placera olika arbetsenheter horisontellt eller vertikalt i byggnaden även i sådana fall, där det finns långt gående krav på sekretess och avskärmning inom resp. enhet. De nedre våningsplanen ovan mark innehåller lokaler för storrumsenheter, datacentral, entréhall, butiker etc.

Enligt de normer för parkeringsplatser som gäller för ifrågavarande zon bör det finnas en bilplats för var fjärde anställd samt platser för besöksparkering. De befintliga parkeringsplatserna mellan Linnégatan och kasernerna svarar endast mot behovet för den personal som arbetar i dessa byggnader. Behovet av parkeringsplatser för nybyggnaden tillgodoses därför genom att sammanlagt ca 1 200 bilplatser anordnas under jord, huvudsakligen

i ett andra källarplan. Parkeringsanläggningen förses med in- och utfarter mot både Banérgatan och Linnégatan.

Nybyggnaden beräknas omfatta en byggnadsvolym av 500 600 m³, en totalyta av 139 600 m² och en rumsyta av 97 520 m². Den beräknas komma att inrymma arbetsplatser för 2 800 personer.

Genom att byggnaden redan från början projekterats för en hög grad av generalitet är det möjligt att för en merkostnad av endast ca 3 milj. kr. låta riksdagen få provisoriska lokaler inom anläggningen för tiden efter den 1 januari 1971. Plenisal fås genom överbyggnad av en gård. Övriga delar av riksdagens lokaler förläggs i förut planerade delar av kontorshuset. Centrala hör- och lektionssalar samt restaurang och garage utnyttjas också för riksdagens behov. Sammanlagt beräknas ca två femtedelar av byggnaden behövas i anspråk för riksdagen.

Byggnadsverksamheten avses drivas från Banérgatan mot Oxenstiernsgatan. Den del av byggnaden, inom vilken riksdagens lokalbehov skulle tillgodoses vid en provisorisk förläggning av riksdagen till kvarteret, beräknas hinna färdigställas så att inflyttning kan ske till årsskiftet 1970/71. En förutsättning härför är att tomten friställs under andra kvartalet 1968 och att schaktningsarbetena kan börja sommaren 1968. En personalmatsal och vissa kontor, som är inrymda i äldre byggnader inom kvarteret och som kommer att rivras för nybyggnaden, måste därför evakueras redan under våren. Byggnadstiden för byggnadskomplexet i dess helhet uppgår till 36 månader.

Lokalsituationen för den civila förvaltningen i Stockholm är sådan att den planerade förvaltningsbyggnaden bör uppföras oberoende av om riksdagen skall provisoriskt inrymmas där eller ej.

Byggnadskostnaderna beräknas i prisläget den 1 april 1967 till 169 milj. kr. Om riksdagens provisoriska lokaler förläggs till kvarteret tillkommer 3 milj. kr. Av byggkostnaderna faller ca 18,5 milj. kr. på projektering m. m. Anslagsbehovet för budgetåret 1968/69 uppgår till 52 milj. kr.

Departementschefen

Innan jag redovisar mitt ställningstagande till byggnadsstyrelsens förslag om uppförande av en förvaltningsbyggnad i kvarteret Garnisonen i Stockholm, vill jag i korthet beröra lokalsituationen för statsförvaltningen i Stockholmsområdet.

De civila statliga myndigheter, för vilkas lokalförsörjning byggnadsstyrelsen svarar, disponerar f. n. ca 13 500 kontorsrum i Stockholmsområdet. Härav ligger endast ca 7 400 rum i hus, som ägs av staten. Återstoden dvs. drygt 6 000 rum, utgörs av förhyrda lokaler. Under den senaste tioårsperioden har den del av lokalbehovet, som täcks genom förhyrningar, ökat kraftigt, från ca 23 % år 1957 till drygt 45 % f. n. Tillgången på lämpliga

hyreslokaler har varit och är fortfarande starkt begränsad. Detta har i många fall tvingat fram lokallösningar, som är mindre tillfredsställande från både ekonomiska och organisatoriska synpunkter. Åtskilliga myndigheter har f. n. sina lokaler splittrade på olika fastigheter, ibland belägna i olika delar av staden, vilket medför extra kostnader för personal och utrustning. Såsom jag tidigare i flera sammanhang understrukit är det angeläget att man i ökad utsträckning prövar möjligheterna till lokalisering utanför Stockholmsområdet av statlig verksamhet. Även om en viss utflyttning kan komma till stånd måste man dock räkna med ett betydande behov av ytterligare lokaler inom Stockholmsområdet. Jag anser det önskvärt att detta lokalbehov i större utsträckning än f. n. täcks genom lokaler i statens egna fastigheter.

Jag övergår härnäst till att behandla byggnadsstyrelsens förslag. Enligt detta skall en förvaltningsbyggnad uppföras i kvarteret Garnisonen inrymmande kontorslokaler för ca 2 800 personer. Programmeringen och projekteringen av byggnaden har inriktats på att få fram ett generellt användbart kontorshus. Statskontoret har deltagit vid detaljprogrammeringen av lokalerna. Byggnaden får en totalyta av ca 140 000 m², en rumsyta av ca 97 500 m² och en byggnadsvolym av ca 500 000 m³. I källarplanen inryms ca 1 200 parkeringsplatser.

Byggnadsstyrelsen har i detta sammanhang även redovisat hur riksdagens behov av provisoriska lokaler för tiden fr. o. m. den 1 januari 1971 skulle kunna tillgodoses inom en del av den planerade nybyggnaden. Om riksdagens lokaler förläggs till byggnaden, beräknas en merkostnad av 3 milj. kr. uppstå.

Mot bakgrunden av lokalsituationen inom Stockholmsområdet finner jag det angeläget, att den nya förvaltningsbyggnaden i kvarteret Garnisonen kommer till stånd. Riksdagen bör kunna få provisoriska lokaler i byggnaden, om den önskar detta. Omkring två femtedelar av byggnaden behöver i så fall tas i anspråk för riksdagens behov. Återstoden av byggnaden bör i enlighet med den ursprungliga planen disponeras för förvaltningsändamål. I denna del bör kunna inrymmas kontorslokaler för ca 1 600 personer. Om riksdagen beslutar en annan förläggning av sina provisoriska lokaler bör hela byggnaden disponeras för förvaltningsändamål såsom var avsett från början. Härvid får man kontorsrum för ytterligare ca 1 200 personer. De parkeringsplatser som föreslås anordnade i två plan under nybyggnaden, förutsätter jag kommer att avgiftsbeläggas.

Av den tidsplan som byggnadsstyrelsen redovisat för projektet framgår att vissa förberedande arbeten bör påbörjas redan under andra kvartalet 1968 och att de egentliga byggnadsarbetena bör igångsättas under sommaren 1968, om de delar av byggnaden, dit riksdagslokalerna i händelse av riksdagsbeslut skall förläggas, skall kunna bli klara i tid. Med hänsyn härtill har Kungl. Maj:t genom beslut tidigare denna dag uppdragit åt byggnads-

styrelsen att uppföra provisoriska baracker inom kvarteret Garnisonen som ersättning för bl. a. personalmatsal och vissa kontor som är inrymda i byggnader som måste evakueras. Vidare har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att förskottsvis ta i anspråk högst 2 milj. kr. av anslaget Uppförande av förvaltningsbyggnader i Stockholm för att bestrida kostnaderna för rivningsarbeten och andra förberedande åtgärder för nybyggnaden.

Byggnadsstyrelsen har beräknat kostnaderna för uppförandet av förvaltningsbyggnaden till 169 milj. kr. eller, om riksdagens provisoriska lokaler förläggs dit, till 172 milj. kr. Härtill kommer ca 2 milj. kr. för kostnader för evakueringar m. m. Jag har inte något att erinra mot beräkningen. Någon kostnadsram för projektet bör dock inte fastställas slutligt, förrän riksdagen tagit ställning till frågan om förläggningen av sina provisoriska lokaler.

Medelsbehovet för nästa budgetår har byggnadsstyrelsen uppskattat till 52 milj. kr. Häri ingår 2 milj. kr. för de förberedande åtgärder som måste vidtas redan detta budgetår. Med hänsyn till den beräknade tidpunkten för byggstarten och objektets art finner jag uppskattningen av medelsbehovet rimlig. Jag förordar sålunda att ett anslag av 52 milj. kr. anvisas för nästa budgetår.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Uppförande av förvaltningsbyggnad i kvarteret Garnisonen i Stockholm* för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett investeringsanslag av 52 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten